

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
Министър на образованието и науката

ЗА П О В Е Д

№ РД09-195/ 21.01.2021 г.

На основание чл. 36, ал. 2 от Закона за професионалното образование и обучение, във връзка с чл. 2, ал. 1 и 2 от Наредба № 1 от 19.02.2020 г. за организацията и провеждането на изпитите за придобиване на професионална квалификация, при спазване изискванията на чл. 66, ал. 1 и 2 от Административнопроцесуалния кодекс

У Т В Ъ Р Ж Д А В А М

Национална изпитна програма за провеждане на държавен изпит за придобиване на втора степен на професионална квалификация за специалност код **6210306** „Тютюнопроизводство“ от професия код **621030** „Растениевъд“ от професионално направление код **621** „Растениевъдство и животновъдство“.

21.1.2021 г.

X

КРАСИМИР ВЪЛЧЕВ
Министър на образованието и науката
Signed by: Krasimir Georgiev Valchev

МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

НАЦИОНАЛНА ИЗПИТНА ПРОГРАМА

**ЗА ПРОВЕЖДАНЕ НА
ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ ЗА ПРИДОБИВАНЕ
НА ВТОРА СТЕПЕН НА ПРОФЕСИОНАЛНА КВАЛИФИКАЦИЯ**

	Код по СППОО	Наименование
Професионално направление	621	Растениевъдство и животновъдство
Професия	621030	Растениевъд
Специалност	6210306	Тютюнопроизводство

Утвърдена със Заповед № РД09-195/ 21.01.2021 г.

София, 2021 г.

I. ЦЕЛ НА ИЗПИТНАТА ПРОГРАМА

Националната изпитна програма е предназначена за провеждане на държавния изпит за придобиване на **втора** степен на професионална квалификация по специалност код **6210306** „Тютюнопроизводство“, професия код **621030** „Растениевъд“ от Списъка на професиите за професионално образование и обучение по чл. 6 от Закона за професионалното образование и обучение (ЗПОО).

Целта на настоящата изпитна програма е да определи единни критерии за оценка на професионалните компетентности на обучаваните, изискващи се за придобиване на втора степен по изучаваната професия **„Растениевъд“**, специалност **„Тютюнопроизводство“**.

Националната изпитна програма е разработена във връзка с чл. 36 от ЗПОО и чл. 2, ал. 1 и 2 от Наредба № 1 от 19.02.2020 г. за организацията и провеждането на изпитите за придобиване на професионална квалификация.

II. ОБЯСНИТЕЛНИ БЕЛЕЖКИ

Националната изпитна програма включва:

- за частта по теория на професията – осемнадесет изпитни теми с кратко описание на учебното съдържание по всяка тема и указание за разработване на писмен тест по всяка изпитна тема;
- за частта по практика на професията - указание за съдържанието на индивидуалните задания;
- критериите за оценяване на резултатите от обучението;
- система за оценяване;
- препоръчителна литература.
- Приложения:
 - а. Примерен изпитен билет;
 - б. Примерно индивидуално задание;
 - в. Примерно указание за разработване на писмен тест.

Държавният изпит – част по теория на професията, се провежда като писмен изпит по една и съща изпитна тема за учениците и/или за обучаваните за дадено училище или обучаваща институция.

Училището/обучаващата институция въз основа на писмено заявено желание на обучаемите по чл. 3, ал. 11 от Наредба № 1 от 19.02.2020 г. за организацията и

провеждането на изпитите за придобиване на професионална квалификация може да организира провеждането на държавния изпит – част по теория на професията като писмен тест.

С изпитната тема или изпитния тест се проверява задължителното за усвояване и контрол учебно съдържание на равнища „Знание“, „Разбиране“ и „Приложение“, като броят и равнището на всяка задача се определят към критериите за оценка за всяка изпитна тема.

При избран от училището/обучаващата институция вариант на провеждане на изпита с писмен тест въз основа на критериите за оценка към всяка изпитна тема се съставят тестовите задачи.

Всяка тестова задача задължително съдържа глагол (при възможност започва с глагол), изразяващ действието, което трябва да извърши обучаваният, и показващ равнището по таксономията на Блум, еталона на верния отговор и ключ за оценяване - пълния отговор за който се получават максимален брой точки съобразно равнището на задачата, определени в таблицата за критериите за оценка на всяка изпитна тема.

Към всеки тест се разработва:

1. Указание за работа, която включва:

- целта на теста - какви знания и умения се оценяват с него;
- представяне и описание на теста - брой задачи, типология (задачи със свободен отговор; задачи за допълване/съотнасяне; задачи с избран отговор) и начин на работа с тях;
- продължителност на работа с теста;
- начин на оценяване на резултатите от теста.

2. Методически указания за комисията по оценяване

Всеки член на комисията по оценяване получава тестовите задачи, еталона на верния отговор и ключ за оценяване.

За оценката на писмена работа по изпитна тема комисията по оценяване на изпита – част по теория на професията, назначена със заповед на директора на училището/ръководителя на обучаващата институция, определя за всеки критерий конкретни показатели, чрез които да се диференцира определеният брой присъдени точки.

За оценката на писмения тест комисията използва еталона на верния отговор и ключ за оценяване.

Чрез държавния изпит – част по практика на професията и специалността, се проверяват и оценяват професионалните умения и компетентности на обучаваните, отговарящи на **втора** степен на професионална квалификация. Изпитът се провежда по индивидуални задания и критерии за оценяване, изготвени от комисията за провеждане и оценяване на изпита - част по практика на професията. Броят на изготвените задания трябва да бъде поне с един повече от броя на явяващите се в деня на изпита.

III. ИЗПИТНИ ТЕМИ

Изпитна тема № 1: Характеристика на тютюна. Обработка на почвата

Морфологична характеристика и райониране на тютюн. Видове обработки на почвата.

Машины за основна обработка на почвата.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 1	Максимален брой точки
1. Описва морфологичната характеристика на тютюна - хабитус, корен, стъбло, листа, съцветие, плод.	28
2. Посочва районирането на тютюневите типове и тютюневите сортове.	26
3. Описва видовете обработки на почвата.	22
4. Описва агротехническите изисквания при основна обработка на почвата и посочва видове машини за основна обработка на почвата.	24
Общ брой точки:	100

Изпитна тема № 2: Биологични изисквания и екология на тютюна. Напояване на земеделски култури

Биологични изисквания на тютюна към светлина, топлина, влага и почва. Климатични и почвени особености на територията на България. Видове поливки и начини за напояване на земеделските култури. Машины и инсталации за напояване.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 2	Максимален брой точки
1. Описва изискванията на тютюна към температурата, светлината, влагата и почвата.	28
2. Описва климатичните и почвени условия на територията на България.	26
3. Описва видовете поливки и начините за напояване на земеделските култури.	22
4. Познава и описва видовете машини и инсталации за напояване на земеделските култури.	24
Общ брой точки:	100

Изпитна тема № 3: Качество на тютюневите листа. Торене на земеделски култури.

Химични и физични показатели за качеството на тютюневите листа. Особенности на торенето. Видове машини за торене.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 3	Максимален брой точки
1. Описва химичните показатели, определящи качеството на тютюневите листа - минерални, азотни, белтъчни вещества, аминокиселини, амоняк и нитрати, никотин, въглехидрати, гликозиди, полифеноли, пектини, органични киселини, ароматни, пигменти и др. вещества.	28
2. Описва физичните показатели, определящи качеството на тютюневите листа - размер на листата, форма на листата, жилкуване, дебелина на листата, плътност на листата, еластичност на листата, гладкост на листата, грапавина на листата, лъскавина на листата, цвят на листата, аромат на листата и др..	26
3. Описва същността на торенето, видовете торове, сроковете и начините на торене на земеделските култури.	22
4. Описва агротехническите изисквания при торене на земеделски култури и посочва видове машини за внасяне на торове.	24
Общ брой точки:	100

Изпитна тема № 4: Болести по тютюна. Сеитба на земеделски култури

Незаразни болести по тютюна и дезинфекция на почвата в тютюневите лехи. Сеитба на земеделски култури - подготовка на семената; срокове, начини и дълбочина на сеитба. Машини за сеитба на земеделски култури.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 4	Максимален брой точки
1. Описва незаразните болести по тютюна.	28
2. Описва начина на извършване на дезинфекцията на почвата в тютюневите лехи.	26
3. Описва показателите за качество на посевния материал и подготовката на семената за сеитба.	22
4. Описва агротехническите изисквания при сеитбата и посочва видове машини за сеитба на земеделски култури.	24
Общ брой точки:	100

Изпитна тема № 5: Разсаждане на тютюн. Болести по земеделските култури

Разсаждане на тютюн - срокове на засаждане, подготовка на разсада, дълбочина и начин на засаждане. Машини за разсаждане на земеделски култури. Видове болести по земеделските култури и агротехнически средства за борба с тях.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 5	Максимален брой точки
1. Описва сроковете за разсаждане, подготовка на разсада, дълбочината и начините на засаждане на тютюн.	24
2. Описва агротехническите изисквания при разсаждане на тютюн и посочва видове разсадосадачни машини.	22
3. Описва видове инфекциозни болести по земеделските култури.	28
4. Описва агротехническите средства за борба с болестите по земеделските култури.	26
Общ брой точки:	100

Изпитна тема № 6: Отглеждане на тютюнев разсад. Неприятелите по земеделските култури

Технологични операции при отглеждане на тютюнев разсад - поливане, подхранване, плевене, прореждане, закаляване. Видове машини за химическа защита. Видове неприятелите по земеделските култури. и химически средства за борба с тях.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 6	Максимален брой точки
1. Описва начина и срока на извършване на технологичните операции при отглеждането на тютюневия разсад.	26
2. Описва агротехническите изисквания при работа на машините за химическа защита и посочва видове машини за растителна защита.	24
3. Описва видове неприятелите по земеделските култури.	24
4. Описва химическите средства за борба с неприятелите по земеделските култури.	26
Общ брой точки:	100

Изпитна тема № 7: Отглеждане на тютюн на полето. Борба с плевелите в тютюневите насаждения

Технологични операции при отглеждане на тютюна на полето - окопаване, подхранване, поливане, филизене, къриене. Машини за междуредова обработка на почвата. Агротехнически и химически средства за борба с плевелите в тютюневите насаждения.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 7	Максимален брой точки
1. Описва значението на основните технологични операции при отглеждане на тютюна на полето и начина им на извършване.	24
2. Описва агротехническите изисквания за междуредова обработка на почвата и посочва видове земеделски машини за окопаване.	22
3. Посочва и описва видовете плевели, нападащи тютюневите насаждения.	26
4. Посочва и описва агротехническите и химическите средства за борба с плевелите в тютюневите насаждения.	28
Общ брой точки:	100

Изпитна тема № 8: Беритба на тютюн. Земеделска техника за прибиране на земеделски култури

Същност, начини и качествени изисквания при беритбата на тютюн. Характеристика и технологични изисквания към беритбата на тютюна по беритбени пояси. Особенности на беритбата на тютюневите листа и целорастенийното прибиране на тютюна. Видове прибираща земеделска техника.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 8	Максимален брой точки
1. Описва беритбата на ориенталски тютюн - показателите за техническа зрелост на листата, времето и начина на беритба.	26
2. Описва беритбата на тютюн Вирджиния - показателите за техническа зрелост на листата, времето и начина на беритба.	26
3. Описва особеностите на целорастенийното прибиране на тютюна.	26
4. Посочва видове прибираща земеделска техника.	22
Общ брой точки:	100

Изпитна тема № 9: Болести по тютюна. Технологии на отглеждане на земеделските култури

Инфекциозни болести по тютюна и борбата с тях. Основни технологични операции при отглеждане на земеделските култури. Съставяне на машинно-тракторни агрегати.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 9	Максимален брой точки
1. Описва икономически важните инфекциозни болести по тютюна.	26
2. Описва химическите средства и начина им на прилагане в борба с инфекциозните болестите в тютюневите насаждения.	28
3. Описва същността на основните технологични операции при отглеждане на земеделските култури.	24
4. Посочва основните изисквания при комплектуване на машинно-	22

тракторни агрегати и описва факторите, влияещи на състава на машинно-тракторния агрегат.	
Общ брой точки:	100

Изпитна тема № 10: Производство на тютюнев разсад. Органично торене на земеделски култури

Избор и подготовка на лехите и семената за сеитба на тютюн. Видове органични торове и торене с тях.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 10	Максимален брой точки
1. Описва избора на място и подготовката на лехите за сеитба.	24
2. Описва и посочва видове машини за профилиране на почвата.	22
3. Описва избора на семената, подготовката на семената за сеитба и засяване на тютюневите лехи.	28
4. Посочва видовете органични торове и описва начина им на приложение при отглеждане на земеделски култури - срок на внасяне, норма на торене, начин и техника на внасяне.	26
Общ брой точки:	100

Изпитна тема № 11: Технология на отглеждане на ориенталски тютюн на полето. Растителна защита на земеделски култури.

Особености на технология на отглеждане на ориенталски тютюн на полето. Машини за основна обработка на почвата. Методи за растителна защита на земеделските култури.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 11	Максимален брой точки
1. Описва мястото на ориенталския тютюн в сеитбообръщението, особеностите на обработката на почвата и торенето.	22
2. Описва агротехническите изисквания при основна обработка на почвата и посочва видове машини за основна обработка на почвата при отглеждане на тютюн.	24
3. Описва начина на разсаждане и грижите през вегетацията за ориенталския тютюн на полето.	28
4. Описва същността на агротехническите, химическите, биологичните и интегрираните методи за растителна защита.	26
Общ брой точки:	100

Изпитна тема № 12: Технология на отглеждане на тютюн Вирджиния на полето. Напояване на земеделски култури

Особености на технология на отглеждане на тютюн Вирджиния на полето. Машини за торене с твърди минерални торове. Видове поливки и начини за напояване на земеделските култури.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 12	Максимален брой точки
1. Описва мястото на тютюн Вирджиния в сеитбообръщението, особеностите на обработката на почвата и торенето.	26
2. Описва агротехническите изисквания за торене с минерални торове и посочва видове земеделска техника за торене с твърди минерални торове.	24
3. Описва начина на разсаждане и грижите през вегетацията за тютюн Вирджиния на полето.	28
4. Описва видовете поливки и начините за напояване на земеделските култури.	22
Общ брой точки:	100

Изпитна тема № 13: Технология на отглеждане на тютюн Бърлей на полето. Сеитбообръщение

Особености на технология на отглеждане на тютюн Бърлей на полето. Земеделски машини за растителна защита. Същност на сеитбообръщението.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 13	Максимален брой точки
1. Описва мястото на тютюн Бърлей в сеитбообръщението, особеностите на обработката на почвата и торенето.	26
2. Описва агротехническите изисквания при работа на машините за химическа защита и посочва видове машини за растителна защита.	24
3. Описва начина на разсаждане и грижите през вегетацията за тютюн Бърлей на полето.	28
4. Описва същността на сеитбообръщението и обяснява необходимостта от него.	22
Общ брой точки:	100

Изпитна тема № 14: Сушене на ориенталски тютюн. Експлоатация на земеделска техника

Технология на сушенето на ориенталски тютюн. Особености при използване на машините в земеделието.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 14	Максимален брой точки
1. Описва същността на сушенето с единична и двойна игла и начините на сушене на ориенталски тютюн.	28
2. Описва фазите на сушенето – нажълтяване, преходен период сушене на петурата и невратурата.	26
3. Посочва и описва измененията на тютюна по време на сушенето-изменение на химичния състав и физичните свойства.	24
4. Описва използването на машините, производствените процеси и енергетичните средства в земеделието.	22
Общ брой точки:	100

Изпитна тема № 15: Сушене на тютюн Вирджиния и Бърлей

Технология на сушенето на тютюн Вирджиния и Бърлей - подготовка на тютюна, същност, промени и повреди на тютюна при сушенето, начини на сушене, сушилни съоръжения.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 15	Максимален брой точки
1. Описва начините на закрепване на листата на тютюн Вирджиния – в касети, и на тютюн Бърлей – чрез навързване към летви или нанизване.	22
2. Описва същността на сушенето, промените на тютюна по време на сушенето и повредите при сушене на тютюн - фиксиране на зелен цвят, шарилка, маслени петна и прегряване.	26
3. Описва технологията на сушене на тютюн Вирджиния и Бърлей.	28
4. Описва начините на сушене и сушилни съоръжения за тютюн Вирджиния.	24
Общ брой точки:	100

Изпитна тема № 16: Производствена манипулация на тютюн. Съставяне на машинно-тракторни агрегати

Същност, значение и етапи на производствената манипулация на тютюна. Технологични изисквания и качествени показатели към производствената манипулация на тютюна. Основни изисквания при комплектуване на машинно-тракторни агрегати.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 16	Максимален брой точки
1. Описва същността и значението на производствена манипулация на тютюна и подготовката му за манипулация.	24
2. Описва производствена манипулация на безнизово сушен тютюн и тютюн, сушен на низи.	26
3. Описва технологичните изисквания и качествените показатели към производствената манипулация на тютюна.	28

4. Посочва основните изисквания при комплектуване на машинно-тракторни агрегати и описва факторите, влияещи на състава на машинно-тракторния агрегат.	22
Общ брой точки:	100

Изпитна тема № 17: Неприятелите по тютюна. Растителна защита на земеделските култури

Неприятелите по тютюна и борбата с тях. Факторите на околната среда, оказващи влияние върху преживяването, разпространението и числеността на насекомите, вредители по тютюна. Видове машини за растителна защита. Методи за растителна защита.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 17	Максимален брой точки
1. Описва икономически важните неприятелите по тютюна и повредите, причинени от тях. Посочва факторите на околната среда, оказващи влияние върху преживяването, разпространението и числеността на насекомите, вредители по тютюна.	28
2. Описва химическите средства за борба с неприятелите по тютюна.	22
3. Описва агротехническите изисквания при работа на машините за химическа защита и посочва видове машини за растителна защита.	24
4. Описва същността на агротехническите, химическите, биологичните и интегрираните методи за растителна защита.	26
Общ брой точки:	100

Изпитна тема № 18: Сортове тютюн. Експлоатация на земеделска техника

Биологична и технологична характеристика на най-разпространените ориенталски и едролитни сортове тютюн в България. Технологична пригодност за отглеждане на сортове тютюн. Особенности при използване на машините в земеделието.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 18	Максимален брой точки
1. Описва биологичната и технологична характеристика на ориенталски тютюн.	26
2. Описва биологичната и технологична характеристика на едролитни тютюни.	28
3. Описва технологичната пригодност за отглеждане на сортове тютюн.	24
4. Описва използването на машините, производствените процеси и енергетичните средства в земеделието.	22
Общ брой точки:	100

IV. УКАЗАНИЯ ЗА СЪДЪРЖАНИЕТО НА ИНДИВИДУАЛНИТЕ ЗАДАНИЯ

Индивидуалното задание съдържа пълното наименование на училището/обучаващата институция, празни редове за попълване трите имена на обучавания, квалификационната форма, началната дата и началния час на изпита, крайния срок на изпита – дата и час, темата на индивидуалното практическо задание и изискванията към крайния резултат от изпълнението на заданието. По решение на комисията могат да се дадат допълнителни указания, които да подпомогнат обучавания при изпълнение на индивидуалното практическо задание.

Индивидуалните задания се изготвят от комисията за провеждане и оценяване на изпита част по практика на професията и специалността в училището/обучаващата институция. Всеки обучаван изтегля индивидуалното си задание, в което веднага саморъчно написва трите си имена.

Примерно индивидуално практическо задание № 1:

Отглеждане на ориенталски тютюн.

Указания (инструкции/изисквания) за изпълнение на практическото задание:

Разпознава сортове тютюн по снимков материал.

По снимков материал избира растението подходящо за засаждане.

Съставя четириполно тютюнево сеитбообръщение.

Посочва агротехническите срокове за извършване на технологичните операции.

Описва дейности за опазване на околната среда при приготвянето на работен разтвор за растителна защита.

Спазване на изискванията за ЗБУТ.

Дидактически материали: снимков материал на сортове тютюн; снимков материал на тютюневи растения в различни фази на развитие.

1. Критерии за оценяване

За всяко индивидуално задание комисията по провеждане и оценяване на изпита по практика на професията и специалността, назначена със заповед на директора на училището/ръководителя на обучаващата институция, разработва показатели по критериите, определени в таблицата. Посочва се максималният брой точки, които се поставят при пълно, вярно и точно изпълнение на показателя.

Пример:

<i>Критерии и показатели за оценяване</i>	<i>Максимален брой точки</i>	<i>Тежест</i>
1. Спазване на правилата за здравословни и безопасни условия на труд и опазване на околната среда		да/не
<p>1.1. Избира и използва правилно лични предпазни средства</p> <p>1.2. Правилно и по безопасен начин използва предметите и средствата на труда</p> <p>1.3. Разпознава опасни ситуации, които биха могли да възникнат в процеса на работа, дефинира и спазва предписания за своевременна реакция</p> <p>Забележка: Критерий 1 няма количествено изражение, а качествено. Ако обучаваният по време на изпита създава опасна ситуация, застрашаваща собствения му живот или живота на други лица, изпитът се прекратява и на обучавания се поставя оценка слаб (2).</p>		
2. Ефективна организация на работното място		5
2.1. Подреденост на инструменти, пособия и материали, осигуряваща удобство и точно спазване на технологията	2	
2.2. Целесъобразна употреба на материалите	2	
2.3. Работа с равномерен темп за определено време	1	
3. Спазване изискванията на правилниците, наредбите и предписанията		5
3.1. Обяснява работата си при спазване на йерархична подчиненост от други лица	3	
3.2. Спазва изискванията на правилниците, наредбите и предписанията, свързани с изпитното задание (материали, инструменти, лични предпазни средства)	2	
4. Правилен подбор на детайли, материали и инструменти съобразно конкретното задание		20
4.1. Преценява типа и вида на необходимите материали, детайли и инструменти според изпитното задание	10	
4.2. Правилно подбира количеството и качеството на необходимите материали, детайли и инструменти	10	
5. Спазване на технологичната последователност на операциите според практическото изпитно задание		20
5.1. Самостоятелно определя технологичната последователност на операциите	10	
5.2. Спазва технологичната последователност на операциите в процеса на работа	10	
6. Качество на изпълнението на индивидуалното практическо задание		50
6.1. Всяка завършена операция съответства на изискванията на съответната технология	20	

6.2. Крайното изделие съответства на зададените технически параметри	20	
6.3. Изпълнява задачата в поставения срок	10	
Общ брой точки:	100	

V. СИСТЕМА ЗА ОЦЕНЯВАНЕ

Оценяването на резултатите от държавния изпит за придобиване на втора степен на професионална квалификация по специалността код **6210306** „Тютюнопроизводство“, професия код **621030** „Растениевъд“ е в точки, както следва:

- част по теория на професията - максимално 100 точки;
- част по практика на професията - максимално 100 точки.

Всяка част от държавния изпит е успешно положена при постигане на петдесет на сто от максималния брой точки.

Формирането на окончателната оценка от изпита е в съотношение - 40 процента частта по теория на професията и 60 процента частта по практика на професията от общия брой точки.

Окончателната оценка в брой точки се формира след успешното полагане на всяка част от изпита и се изчислява, както следва:

Окончателната оценка в брой точки е равна на $0,4 \times$ получения брой точки от частта по теория на професията + $0,6 \times$ получения брой точки от частта по практика на професията.

Окончателната оценка от брой точки се превръща в цифрова оценка с точност до 0,01 по формулата:

Цифрова оценка = окончателната оценка в брой точки \times 0,06.

Окончателната оценката от държавния изпит за придобиване на квалификация по професията е с количествен и качествен показател, с точност до 0,01 и се определя, както следва:

- а) за количествен показател от 2,00 до 2,99 се определя качествен показател слаб;
- б) за количествен показател от 3,00 до 3,49 се определя качествен показател среден;
- в) за количествен показател от 3,50 до 4,49 се определя качествен показател добър;
- г) за количествен показател от 4,50 до 5,49 се определя качествен показател много добър;
- д) за количествен показател от 5,50 до 6,00 се определя качествен показател отличен.

VI. ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА

1. Марков, И. Стокознание на тютюна. София, 1989.
2. Атанасов, Д., А. Несторов. Производство и сушене на тютюна. Хр. Г. Данов, Пловдив, 1981.
3. Трънков, Ив., Г. Москов. Отглеждане на земеделски култури. Дионис. София, 1993.
4. Атанас, Д., Бозуков Хр. Тютюнопроизводство за фермери. Виденов и син & ПантаНео, София, 2005.
5. Илиев Л., Земеделска техника, Техника, София, 1994.
6. Мандраджиев С. и колектив, Земеделска техника, Христо Г. Данов, Пловдив, 1993.

VII. АВТОРСКИ КОЛЕКТИВ

1. Росица Генова ПГСС „ Васил Левски” гр. Първомай
2. Дияна Сулева ПГСС „ Васил Левски” гр. Първомай

VIII. ПРИЛОЖЕНИЯ

а) примерен изпитен билет

.....
(пълно наименование на училището/обучаващата институция)

**ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ – ЧАСТ ПО ТЕОРИЯ НА ПРОФЕСИЯТА И
СПЕЦИАЛНОСТТА,
ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА ВТОРА СТЕПЕН НА ПРОФЕСИОНАЛНА
КВАЛИФИКАЦИЯ**

***по професия код 621030 „Растениевъд“
специалност код 6210306 „Тютюнопроизводство“***

Изпитен билет №.....

Изпитна тема:

.....
.....

.....
.....
.....
.....
.....
(изписва се точното наименование на темата с кратко описание на учебното съдържание)

Описание на дидактическите материали:

Председател на изпитната комисия:.....
(име, фамилия) (подпис)

Директор/ръководител на обучаващата институция:.....
(име, фамилия) (подпис)
(печат на училището/обучаващата институция)

б) Примерно индивидуално практическо задание

.....
(пълно наименование на училището/обучаващата институция)

**ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ - ЧАСТ ПО ПРАКТИКА НА ПРОФЕСИЯТА И
СПЕЦИАЛНОСТТА**

**ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА ВТОРА СТЕПЕН НА ПРОФЕСИОНАЛНА
КВАЛИФИКАЦИЯ**

по професия код 621030 „Растениевъд“

специалност код 6210306 „Тютюнопроизводство“

Индивидуално практическо задание №.....

На ученика/обучавания

(трите имена на ученика/обучавания)

отклас/курс, начална дата на изпита: начален час:

крайна дата на изпита: час на приключване на изпита:

1. Да се

(вписва се темата на практическото задание)

2. Указания (инструкции/изисквания) за изпълнение на практическото задание:

.....
.....
.....
.....

УЧЕНИК/ОБУЧАВАН:

(име, фамилия)

(подпис)

Председател на изпитната комисия:.....

(име, фамилия)

(подпис)

Директор/ръководител на обучаващата институция:.....

(име, фамилия) (подпис)

(печат на училището/обучаващата институция)

в) Примерно указание за разработване на писмен тест

- **примерно указание за работа за учениците/курсистите и примерни тестови задачи с еталон за оценяване и ключ на верните отговори**

Указание за работа

Уважаеми ученици/курсисти,

Вие получавате тест, който съдържа ... задачи с различна трудност с максимален брой точки – 100. За всеки Ваш отговор ще получите определен брой точки, показан в долния десен ъгъл след всяка задача.

Целта на теста е да се установи равнището на усвоените от Вас знания и умения, задължителни за усвояване и контрол за придобиване на втора степен на професионална квалификация по професия „Растениевъд“, специалност „Зеленчукопроизводство“.

Отбелязването на верния според Вас отговор при задачите с избран отговор е чрез знак \times , а за другите типове задачи начина на отговор е описан в задачата.

При отбелязване на отговор, който искате да промените, оградете в кръгче грешното отбелязване и се подпишете пред него.

Някои задачи изискват не само познаване на учебното съдържание, но и логическо мислене, затова четете внимателно условията на задачите преди да посочите някой отговор.

Не отделяйте много време на въпрос, който Ви се струва труден, върнете се на него по-късно, ако Ви остане време.

Тестът е с продължителност астрономически часа.

ЖЕЛАЕМ ВИ УСПЕХ !

- *разработване на тест*

Броят и равнището на тестовите задачи по всеки критерий се определят съобразно равнището, на което трябва да бъде усвоено съответното учебно съдържание, като общият брой задачи по всеки критерий трябва да носи максималния брой точки.

1. Таксономия на Блум – равнища и примерни глаголи

Равнище	Характеристика	Глаголи
I. Знание 0 - 2 точки	Възпроизвеждане и разпознаване на информация за понятия, факти, дефиниции	Дефинира, описва, посочва, изброява, очертава, възпроизвежда, формулира, схематизира
II. Разбиране 0 - 4 точки	Извличане на съществен смисъл от изучаваната материя. Интерпретация и трансформиране на информацията с цел нейното структуриране.	Преобразува, различава, обяснява, обобщава, преразказва, решава, дава пример за..., сравнява
III. Приложение 0 - 6 точки	Пренос на нови знания и умения при решаване на проблемна или аварийна ситуация. Способност за използване на усвоената информация и формираните умения	Изчислява, демонстрира, открива, модифицира, разработва, свързва, доказва

2. Примерна матрица на писмен тест по изпитна тема № 1

Разработва се от комисията за подготовка и оценяване на изпита - част по теория на професията, като към таблицата за критерии за оценка по всяка тема се разписват графи 3, 4 и 5.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 1	Максимален Брой точки	Брой тестови задачи по равнища		
		I	II	III
		Знание 0-2 т.	Разбиране 0-4 т.	Приложение 0-6 т.
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>
1. Описва видовете обработки на почвата.	22	2	3	1
2. Описва агротехническите изисквания при основна обработка на почвата и посочва видове машини за основна обработка на почвата.	24	2	2	2
3. Описва морфологичната характеристика на тютюна - хабитус, корен, стъбло, листа, съцветие, плод.	28	5	3	1
4. Посочва районирането на тютюневите типове и тютюневите сортове.	26	4	3	1
Общ брой задачи:	29	13	11	5
Общ брой точки:	100	26	44	30
<p>При оценка на резултатите от теста максимален брой точки се поставя при отговор, съвпадащ с ключа за оценяване, както следва:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2 точки за тестовите задачи от равнище „Знание“ • 4 точки за тестовите задачи от равнище „Разбиране“ • 6 точки за тестовите задачи от равнище „Приложение“ 				

3. Препоръчителни тестови въпроси и задачи според типа на отговора:

- **1-ва група: въпроси и задачи със свободен отговор;**
 - Въпроси и задачи за свободно съчинение;
 - Въпроси и задачи за тълкуване;
- **2-ра група: въпроси и задачи за допълване (с полуоткрит отговор);**
 - Въпроси и задачи за допълване на дума, или фраза или елемент от чертеж/схема;
 - Въпроси и задачи за заместване;
- **3-та група: въпроси и задачи с избран отговор**
 - Задачи с един или повече верни отговори;
 - Въпроси за избор между вярно и грешно.

4. Примерни тестови задачи

4.1. Примерна тестова задача от равнище „Знание“

Посочете плитките обработки на почвата:

- а) култивиране, фрезуване, риголване

- б) брануване, дискуване, култивиране
- в) оран, валиране, култивиране
- г) култивиране, гладка оран, дискуване

макс. 2 т.

Еталон на верния отговор: б)

Ключ за оценяване:

- Отговор б) – 2 точки
- При посочени повече от един отговор – 0 точки
- Всички останали отговори – 0 точки

4.2. Примерна тестова задача от равнище „Разбиране“

Определете вярното твърдение:

- а) дълбочината на междуредовата обработка на почвата се определя от фазата на развитие на растенията, дълбочината на разположение на кореновата система и физико-механичния състав на почвата;
- б) дълбочината на междуредовата обработка на почвата се определя от фазата на развитие на плевелите, дълбочината на разположение на кореновата система и физико-механичния състав на почвата;
- в) дълбочината на междуредовата обработка на почвата се определя от фазата на развитие на растенията, дълбочината на разположение на кореновата система и заплевеляването на посева.

макс. 4 т.

Еталон на верния отговор: а)

Ключ за оценяване:

- Отговор а) - 4 точки;
- При посочени повече от един отговор - 0 точки;
- Всички останали отговори - 0 точки;

4.3. Примерна тестова задача от равнище „Приложение“:

Попълнете пропуснатите технологични операции при отглеждане на тютюн.

- 1) Избор на площи, обработка на почвата, торене
- 2)
- 3) Засаждане
- 4)
- 5) Прибиране

Еталон на верния отговор и ключ за оценяване:

- 1 Избор на площи, обработка на почвата, торене
- 2 **Производство на разсад - 3 точки**
- 3 Засаждане
- 4 **Грижи през вегетацията - 3 точки**
- 5 Прибиране